

ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร แยกตามปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม

Financial Security After Retirement Among Bangkok Residents: A Socioeconomic Analysis

เมธพนธ์ หน่อสัมฤทธิ์¹, พิศมัย จารุจิตติพันธ์², ณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชย์³

¹บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, Norsamritmetapon@gmail.com

²บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, Pisamai.ja@northbkk.ac.th

³บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, Nutpatsorn.ta@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชน และ 3) วิเคราะห์ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานครแยกตามปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ประชากรที่ทำงานในกรุงเทพมหานครที่มีอายุช่วง 15-59 ปี กำหนดขนาดและการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวนและร้อยละ การวิเคราะห์ค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสองกลุ่ม การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหลายกลุ่ม และการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน เพื่อพิจารณาว่าความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มมีความเท่ากันก่อนทำการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 44-59 ปี มีสถานะโสด และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีผู้ที่อยู่ในอุปการะมากกว่า 2 คน ส่วนใหญ่พักอาศัยในเขตกรุงเทพฯชั้นใน ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทหรือโรงงาน มีรายได้อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง และส่วนใหญ่ไม่มีรายได้เสริม โดยรายได้รวมต่อปีจากทุกแหล่งอยู่ในระดับมากกว่า 540,000 บาท 2) ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีเงินเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการจัดสรรเงินเพื่อใช้ในการลงทุนทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3) ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกัน เมื่อแยกตามอาชีพประจำ รายได้ต่อเดือนจากอาชีพประจำ รายได้ต่อเดือนจากอาชีพเสริม และรายได้รวมต่อปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำหลัก: การจัดการ, ความมั่นคงทางการเงิน, เกษียณอายุ

Abstract

This research aims to study 1) study the socio-economic characteristics of people in Bangkok and 2) study the financial security of people after retirement. and 3) Analysis of the financial security of Bangkok residents after retirement, categorized by socio-economic characteristics. The sample consisted of individuals working in Bangkok aged between 15 and 59 years. A multi-stage sampling technique was employed, resulting in a sample of 390 participants. The research instrument was a questionnaire using a five-point Likert-type scale. Statistical methods used for data analysis included frequency and percentage, the t-test for comparing differences between two groups, one-way ANOVA for comparing differences among multiple groups, and the Test of Homogeneity of Variances to verify the equality of variances prior to conducting ANOVA.

The results revealed that: 1) The majority of respondents in Bangkok were male, aged 44-59 years, single, and held a bachelor's degree. Most had more than two dependents, resided in the inner Bangkok area, worked as company or factory employees, and earned moderate to high monthly income without supplementary income. Their total annual income from all sources exceeded 540,000 baht. 2) Regarding post-retirement financial security, the highest mean score was found in the aspect of having sufficient funds for daily living expenses, while the lowest mean score was in the aspect of allocating money for financial investment. 3) Post-retirement financial security significantly differed among Bangkok residents when classified by primary occupation, monthly income from primary employment, monthly income from secondary employment, and total annual income, at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Management, Financial security, Retirement

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ โดยมีสัดส่วนประชาชนอายุ 60 ปี ขึ้นไปเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปัจจัยด้านโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งอัตราการเกิดที่ลดลงและอายุคาดเฉลี่ยที่ยืนยาวขึ้น ทำให้ประเด็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อรองรับช่วงวัยหลัง

เกษียณอายุกลายเป็นเรื่องสำคัญระดับประเทศ ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุจึงไม่เพียงเป็นประเด็นในระดับปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจและรัฐสวัสดิการโดยรวม เนื่องจากประชาชนผู้สูงอายุที่ไม่มีความพร้อมทางการเงินอาจก่อให้เกิดภาระต่อภาครัฐและครอบครัวในระยะยาว (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย,2562)

กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคม และแรงงานของประเทศ ลักษณะประชาชนมีความหลากหลายทั้งด้านอาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สภาพพื้นที่อยู่อาศัย และรูปแบบครัวเรือน ความแตกต่างเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการวางแผนทางการเงินและการออมของแต่ละบุคคล ขณะเดียวกัน เมืองขนาดใหญ่เช่นกรุงเทพฯ ยังมีต้นทุนการครองชีพสูง ค่าใช้จ่ายแฝงเพิ่มขึ้น และการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง ทำให้ผู้คนจำนวนมากมีรายได้ไม่แน่นอนหรือมีภาระหนี้สินสูง ส่งผลต่อความสามารถในการจัดสรรเงินออมสำหรับวัยเกษียณ (ธนาคารแห่งประเทศไทย,2565) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความมั่นคงทางการเงินของประชาชนในระยะยาว โดยเฉพาะในกลุ่มที่ทำงานนอกระบบหรือมีรายได้ผันผวน

แม้ว่าที่ผ่านมาได้มีงานวิจัยหลายฉบับที่ศึกษาเรื่องการออมและความพร้อมทางการเงินของผู้สูงอายุ แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการวิเคราะห์ความแตกต่างของความมั่นคงทางการเงินตามคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเฉพาะพื้นที่เมืองใหญ่ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบเมืองและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การศึกษาปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน (กรมกิจการผู้สูงอายุ,2564) รวมถึงการวิเคราะห์ระดับความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุตามปัจจัยเหล่านี้ จึงมีความจำเป็นเพื่อให้เข้าใจความเสี่ยง ความเปราะบาง และศักยภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนในแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการจัดการทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร” จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสะท้อนสถานการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นด้านความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุ ซึ่งครอบคลุมทั้ง การมีเงินเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การเตรียมเงินสำรองสำหรับเหตุฉุกเฉิน การมีทรัพยากรทางการเงินที่พร้อมรองรับความต้องการในอนาคต และความสามารถในการจัดสรรเงินเพื่อลงทุนทางการเงินอย่างเหมาะสม ปัจจัยเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่กำหนดความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

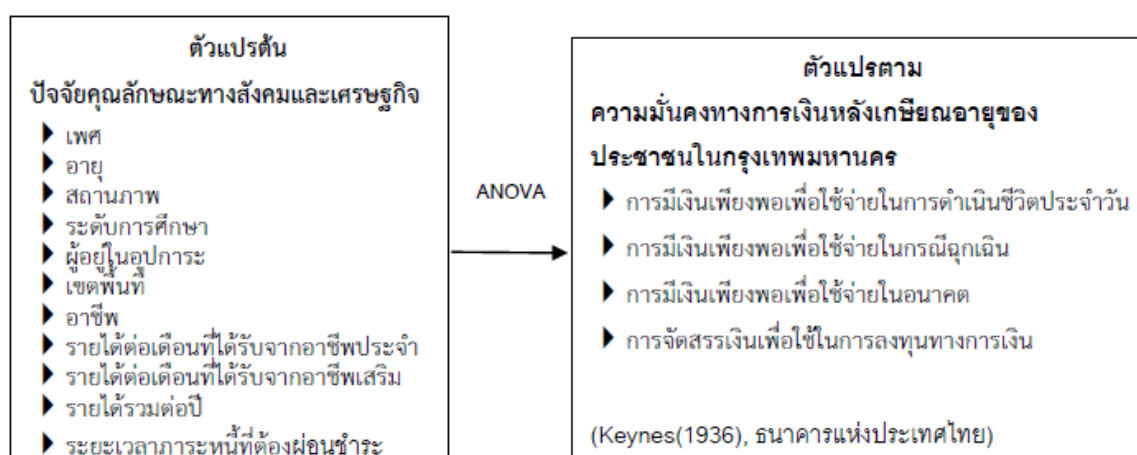
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร แยกตามปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ในการนำไปพิจารณาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินและแนวทางการดำเนินชีวิตให้สามารถเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุ
2. สำนักงานเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขตอื่นที่เกี่ยวข้องในการนำไปประกอบพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนและกำหนดแนวทางการจัดการเพื่อความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนกรุงเทพมหานคร
3. กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการศึกษาไปประกอบการพิจารณาปรับปรุง การพิจารณาเพื่อส่งเสริมสนับสนุน และพิจารณาแนวทางการจัดการเพื่อความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิด

สมมติฐานในการวิจัย

ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่1 คุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Questions) แบบตัวเลือกตอบ (Checklist) ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ ด้าน (เพศ

อายุ สถานภาพ (ปัจจุบัน) ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ เขตพื้นที่ อาชีพประจำ รายได้ต่อเดือนที่ได้รับจากอาชีพประจำ รายได้ต่อเดือนที่ได้รับจากอาชีพเสริม รายได้รวมต่อปี ที่ได้รับจากอาชีพประจำ รวม อาชีพเสริม รวมดอกเบี้ย เงินปันผลและค่าตอบแทนจากการลงทุนอื่น ๆ ระยะเวลาภาระหนี้ที่ต้องผ่อนชำระ) จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการมีเงินเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน การมีเงินเหลือเก็บเพียงพอสำหรับใช้จ่ายในอนาคต การมีเงินเหลือเก็บเพียงพอสำหรับใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน และการจัดสรรเงินเพื่อใช้ในการลงทุนทางการเงิน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบคำถามปลายปิด (Close Ended) มีคำถามจำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมั่นคงทางการเงินและการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และข้อคำถามในการสอบถามให้มีความชัดเจนตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
3. ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์
4. นำแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาแนบกับแบบสอบถามฯ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงและแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถาม ซึ่งพบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1 และมีค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 1 และคำนวณหาค่าหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยการคำนวณหาค่า "สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น" (Coefficient of reliability) ได้เท่ากับ 0.967

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือนำเพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เก็บแบบสอบถามผ่าน Google forms พร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ใช้การวิเคราะห์ค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการทดสอบ One-way ANOVA ผู้วิจัยทำการทดสอบความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละกลุ่มว่ามีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนหรือไม่ (Test of homogeneity of variances) โดยใช้การทดสอบสถิติ ของ Levene (Levene statistic) แบ่งได้ 2 กรณี

2.1 ถ้าค่า p-value มากกว่า .05 แสดงว่าความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจะทำการทดสอบด้วย ANOVA โดยใช้สถิติ F-test หากพบว่ามีคู่แตกต่างจะใช้สถิติ Last significant difference (LSD) ในการหาความแตกต่างรายคู่

2.2 ถ้าค่า p-value น้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 แสดงว่าความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะทำการทดสอบด้วย Welch test โดยใช้สถิติ Asymptotically F distributed หากพบว่ามีคู่แตกต่างจะใช้สถิติ Dunnett T3 ในการหาความแตกต่างรายคู่

ผลการวิจัย

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่ทำงานในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

(n = 390)

ปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	280	71.8
1.2 หญิง	110	28.2
รวม	390	100.0
2. อายุ		
2.1 อายุ 44 – 59 ปี (Gen X)	200	51.3
2.2 อายุ 28 – 43 ปี (Gen Y)	161	41.3
2.3 อายุ 15 – 27 ปี (Gen Z)	29	7.4
รวม	390	100.0
3. สถานภาพ (ปัจจุบัน)		
3.1 โสด	169	43.3
3.2 สมรส	158	40.5
3.3 หย่าร้าง	33	8.5
3.4 หม้าย	30	7.7
รวม	390	100.0
4. ระดับการศึกษาสูงสุด		
4.1 มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า	30	7.7
4.2 อนุปริญญา	37	9.5

ตาราง 1 (ต่อ)

(n = 390)

ปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4.3 ปริญญาตรี	258	66.1
4.4 ปริญญาโทหรือสูงกว่า	65	16.7
รวม	390	100.0
5. จำนวนผู้อยู่ในอุปการะที่ท่านต้องให้การสนับสนุนทางการเงินเป็นประจำ		
5.1 ไม่มี	87	22.3
5.2 1 คน	75	19.2
5.3 2 คน	94	24.1
5.4 จำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป	134	34.4
รวม	390	100.0
6. เขตพื้นที่		
6.1 กรุงเทพมหานคร	76	19.5
6.2 กรุงเทพมหานคร	107	27.4
6.3 กรุงเทพมหานคร	207	53.1
รวม	390	100.0
7. อาชีพประจำ		
7.1 ข้าราชการ	32	8.2
7.2 พนักงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ	66	16.9
7.3 พนักงานบริษัท/โรงงาน	151	38.7
7.4 ผู้ประกอบการอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว	141	36.2
รวม	390	100.0
8. รายได้ต่อเดือนที่ได้รับจากอาชีพประจำ		
8.1 ไม่เกิน 15,000 บาท	32	8.2
8.2 15,001 – 25,000 บาท	91	23.4
8.3 25,001 – 35,000 บาท	68	17.4
8.4 35,001 - 55,000 บาท	61	15.6
8.5 มากกว่า 55,001 บาท	138	35.4
รวม	390	100.0

ตาราง 1 (ต่อ)

(n = 390)

ปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. รายได้ต่อเดือน ที่ได้รับจากอาชีพเสริม		
9.1 0 บาท (ไม่มีรายได้จากอาชีพเสริม)	212	54.4
9.2 ไม่เกิน 15,000 บาท	80	20.5
9.3 15,001 – 55,000 บาท	60	15.4
9.3 มากกว่า 55,000 บาท	38	9.7
รวม	390	100.0
10. รายได้รวมต่อปี ที่ได้รับจากอาชีพประจำ + อาชีพเสริม + ดอกเบี้ย เงินปันผลและค่าตอบแทนจากการลงทุนอื่น ๆ		
10.1 ไม่เกิน 180,000 บาท	54	13.8
10.2 180,001- 300,000 บาท	69	17.7
10.3 300,001 - 480,000 บาท	74	19.0
10.4 480,001- 540,000 บาท	29	7.4
10.5 มากกว่า 540,000 บาท	164	42.1
รวม	390	100.0

จากตาราง 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์กลุ่มข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 390 คน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 71.80 และรองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 ตามลำดับ

ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 44-59 ปี (Gen X) จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 51.30 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 28-43 ปี (Gen Y) จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 และอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-27 ปี (Gen Z) จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพ (ปัจจุบัน) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานะโสด จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมามีสถานภาพสมรส จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 หย่าร้าง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 และหม้าย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 66.10 รองลงมามีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 อนุปริญญา จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 และมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 ตามลำดับ

ด้านจำนวนผู้อยู่ในอุปการะที่ท่านต้องให้การสนับสนุนทางการเงินเป็นประจำ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีผู้อยู่ในอุปการะมากกว่า 2 คน ขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 รองลงมาคือ มีผู้อยู่ในอุปการะจำนวน 2 คน จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 และมี ผู้อยู่ในอุปการะ 1 คน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 และไม่มีผู้อยู่ในอุปการะ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 ตามลำดับ

ด้านเขตพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 รองลงมาคือ เขตกรุงเทพมหานครชั้นกลาง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.40 และเขตกรุงเทพมหานครชั้นนอก จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ตามลำดับ

ด้านอาชีพประจำ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/โรงงาน จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 รองลงมาคือ ผู้ประกอบการอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 พนักงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90 และข้าราชการ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20

ด้านรายได้ต่อเดือนที่ได้รับจากอาชีพประจำ พบว่า ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 55,001 บาท จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40 รองลงมาคือ ผู้มีรายได้ระหว่าง 15,001-25,000 บาท จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.20 รายได้ระหว่าง 25,001-35,000 บาท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 รายได้ระหว่าง 35,001-55,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 และมีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็น ร้อยละ 8.20 ตามลำดับ

ด้านรายได้ต่อเดือน ที่ได้รับจากอาชีพเสริม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากอาชีพเสริม จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 54.40 รองลงมาคือ กลุ่มผู้ที่มีรายได้จากอาชีพเสริม ไม่เกิน 15,000 บาท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 กลุ่มที่มีรายได้จากอาชีพเสริมระหว่าง 15,001-55,000 บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 และกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 25,001 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70 ตามลำดับ

ด้านรายได้รวมต่อปี ที่ได้รับจากอาชีพประจำ อาชีพเสริม ดอกเบี้ย เงินปันผลและค่าตอบแทนจากการลงทุนอื่น ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้รวมมากกว่า 540,000 บาท จำนวน 164คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 300,001-480,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 รายได้ระหว่าง 180,001-300,000 บาท จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.70 รายได้น้อยกว่า 180,000 บาท จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 และรายได้ระหว่าง 480,001-540,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุ โดยภาพรวม

(n = 390)

ปัจจัยความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การมีเงินเพียงพอ สำหรับการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.36	.770	ปานกลาง
2. การมีเงินเพียงพอเพื่อใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน	3.15	.840	ปานกลาง
3. การมีเงินเพียงพอเพื่อใช้จ่ายในอนาคต	3.13	.806	ปานกลาง
4. การจัดสรรเงินเพื่อใช้ในการลงทุนทางการเงิน	2.97	.676	ปานกลาง
รวม	3.15	.685	ปานกลาง

จากตาราง 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุ อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวม ($\bar{X} = 3.15, S.D.=.685$) และรายด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม เพียง 1 ด้าน คือ ด้านการมีเงินเพียงพอ สำหรับการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.36, S.D.=.770$) และพบว่าด้านที่มีค่าการกระจายเรียงลำดับจากต่ำสุดไปมากที่สุดได้แก่ ด้านการจัดสรรเงินเพื่อใช้ในการลงทุนทางการเงิน (S.D.=.676) ด้านการมีเงินเพียงพอ สำหรับการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน S.D.=.770 การมีเงินเพียงพอเพื่อใช้จ่ายในอนาคต (S.D =.806) และ การมีเงินเพียงพอเพื่อใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน (S.D.=.840) ตามลำดับ

ตาราง 4 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานครแยกตามปัจจัยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยคุณลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ	ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชนในกรุงเทพมหานคร		
	Statisti/Statistic ^a	p-value	ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ
1. เพศ	t = .071 (t-test)	.943	ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)
2. อายุ	.363 (One-way ANOVA)	.696	ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)
3. สถานภาพ (ปัจจุบัน)	.216 (One-way ANOVA)	.886	ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)

ตาราง 4 (ต่อ)

ปัจจัยคุณลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจ	ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร		
	Statisti/Statistic ^a	p-value	ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	.077 (One-way ANOVA)	.972	ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)
5. จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ	.968 (Welch)	.409	ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)
6. เขตพื้นที่	.990 (One-way ANOVA)	.373	ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)
7. อาชีพประจำ	5.414** (Welch)	.002	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)
8. รายได้ต่อเดือนที่ได้รับจาก อาชีพประจำ	4.737** (Welch)	.001	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)
9. รายได้ต่อเดือนที่ได้รับจาก อาชีพเสริม	10.457** (Welch)	<.001	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)
10. รายได้รวมต่อปี ที่ได้รับ จากอาชีพประจำ + อาชีพ เสริม + ดอกเบี้ย เงินปันผล และค่าตอบแทนจากการ ลงทุนอื่น ๆ	14.293** (Welch)	<.001	ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)
11. ระยะเวลาภาระหนี้ที่ต้อง ผ่อนชำระ	.478 (One-way ANOVA)	.698	ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H ₀)

จากตาราง 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์สมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านอาชีพประจำ รายได้ต่อเดือนจากอาชีพประจำ รายได้ต่อเดือนจากอาชีพเสริม และรายได้รวมต่อปี มีความแตกต่างของความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ เขตพื้นที่ และระยะเวลาภาระหนี้ที่ต้องผ่อนชำระ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

1. ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน และแนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความรู้ ทัศนคติ

และพฤติกรรมด้านการวางแผนทางการเงินในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pulwawan (2023) พบว่าปัจจัยด้านทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการวางแผนการออมเพื่อเตรียมเกษียณอายุ ในกลุ่มบุคลากรที่มีการวางแผนการออมเพื่อเตรียมเกษียณอายุ สะท้อนว่ามีพื้นฐานด้านการจัดการเงินพอสมควร แต่ยังไม่เพียงพอต่อการวางแผนทางการเงินที่เป็นระบบ และยั่งยืน ปัจจัยสำคัญอาจมาจากค่าครองชีพที่สูงและโอกาสในการออมที่จำกัด แม้จะมีความรู้พื้นฐานก็ตาม ในทางตรงกันข้าม แนวทางการดำเนินชีวิตกลับอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมุ่งเน้นคุณภาพชีวิต แสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับความสุข สุขภาพ และความสมดุลในชีวิตมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของประชา บุญมา และวิจิต อุ๋อัน (2564) ที่พบว่าความรู้ด้านการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน รูปแบบการลงทุน และความอยู่ดีมีสุขทางการเงินมีอิทธิพลต่อการวางแผนการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตอาจยังไม่เชื่อมโยงกับการวางแผนทางการเงินอย่างเพียงพอ ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงทางการเงินในอนาคต

2. ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุ ผลการวิจัยพบว่า มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อาชีพประจำ รายได้จากอาชีพประจำ รายได้จากอาชีพเสริม และรายได้รวมต่อปี ซึ่งสะท้อนว่าโครงสร้างรายได้และความมั่นคงของงานเป็นปัจจัยหลักที่กำหนดความพร้อมทางการเงินในระยะยาว ผู้ที่มีรายได้สม่ำเสมอ มีสวัสดิการรองรับ หรือมีรายได้หลายช่องทาง มักสามารถวางแผนการออมและบริหารเงินเพื่ออนาคตได้ดีกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกกาญจน์ สังขนนท์ และคณะ (2563) ที่พบว่าเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นจะทำให้การลงทุนเพื่อเกษียณเพิ่มขึ้น และแนวคิดด้านการวางแผนชีวิตและทฤษฎี Life-Cycle ซึ่งอธิบายว่าระดับรายได้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมออมและการใช้จ่ายในช่วงวัยทำงาน ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุไม่ได้เกิดขึ้นเพียงจากอายุหรือสถานภาพทางสังคม แต่เกิดจากระดับรายได้ ความสม่ำเสมอของรายได้ และความสามารถในการวางแผนการเงินในช่วงวัยทำงาน ในทางตรงกันข้าม ปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ เขตพื้นที่ และระยะเวลาภาระหนี้ ไม่พบว่ามีส่วนต่อความมั่นคงทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ อาจเนื่องจากบริบทของกรุงเทพมหานครที่เป็นสังคมเมืองเปิด ทำให้โอกาสในการสร้างรายได้และการเข้าถึงบริการทางการเงินไม่แตกต่างกันมากในแต่ละกลุ่มประชาชน รวมทั้งบางอาชีพหรือรายได้สูงบางประเภทไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาหรือสถานภาพของบุคคลโดยตรง จึงไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างที่เด่นชัดในระดับความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุ

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณอายุถูกกำหนดโดยคุณภาพและความหลากหลายของรายได้มากกว่าปัจจัยประชาชนพื้นฐาน การส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะสร้างรายได้ การเพิ่มโอกาสในการหารายได้เสริม และการให้ความรู้ด้านการวางแผนทางการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของประชา บุญมา และวิจิต อุ๋อัน (2564) ที่พบว่าความรู้ด้านการเงินมีอิทธิพลต่อ

การวางแผนการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในประเทศไทย จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยเสริมความมั่นคงหลังเกษียณอายุในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการรายได้และการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้ไม่สูง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายและการลงทุนได้อย่างเหมาะสม
2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดทำมาตรการสนับสนุนการสร้างรายได้และการออมระหว่างวัยทำงาน เช่น การส่งเสริมการทำงานเสริม การสนับสนุนอาชีพอิสระ และการจัดระบบเงินออมเพื่อการเกษียณอายุ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมการออม การลงทุน และความเสี่ยงทางการเงินของประชาชนแต่ละกลุ่มอายุ
2. การศึกษาในบริบทของจังหวัด ๆ หรือกลุ่มประชาชนที่มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม จะช่วยเพิ่มมุมมองเปรียบเทียบและความเป็นสากลของผลวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กนกกาญจน์ สังขรินทร์, กุสุมา เทพทอง, และประภาพรรณ สมสมบุรณ์. (2563). พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ: กลุ่มตัวอย่างพนักงานธนาคารพาณิชย์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(3), 479-490.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564*. https://www.dop.go.th/th/know_detail?id=1747.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). *เตรียมพร้อมเกษียณอย่างไรให้มีเงินใช้ตลอดชีวิต*. https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/statisticalarticles/Stat_Article_01Aug25.html.
- ประชา บุญมา และ วิจิต อุ๋อัน. (2564). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 16(2), 171-183.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2562). *สถานการณ์สูงวัยของประชากรไทย*. <https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/03/Report-File-613.pdf>.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2568). *ประชากรและสังคม 2568*. https://ipsr.mahidol.ac.th/research_year/2568/.

Keynes, J. M. (1936). *The general theory of employment, interest and money*. Macmillan and Co.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-613.